

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 397/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ],

zastúpených advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 1608/4, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Ssk/40/2024 z 30. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. júna 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/40/2024 z 30. apríla 2025. Napadnutý rozsudok navrhujú zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správne mu súdu na ďalšie konanie a zároveň zaviazat' tento súd k úhrade primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur, ako aj k úhrade trov ich právneho zastúpenia v sume 1 142,68 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľov, ich otec [REDAKOVANÉ], bol rozkazom prezidenta republiky č. 14 z 2. júla 1992 prepustený k uvedenému dňu zo služobného pomeru vojaka z povolania podľa § 26 ods. 1 písm. e) zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov účinného do 30. apríla 1998. Službu v ozbrojených silách vykonával celkovo 33 rokov, 9 mesiacov a 18 dní v I. kategórii funkcií. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v Prahe mu rozhodnutím zo 4. septembra 1992 priznal od 3. júla 1992 do 11. júla 2001 (t. j. do dovŕšenia 60. roku veku) za ukončených 33 rokov služby v ozbrojených silách výsluhový príspevok, ktorý bol od 1. mája 1998 podľa § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 114/1998 Z. z.“) a od 1. júla 2002 podľa § 125

ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považovaný za výsluhový dôchodok, ktorý bol riadne valorizovaný a vyplácaný až do 5. septembra 2018, keď otec sťažovateľov zomrel.

3. V období od 2. júla 1992 do 21. septembra 2002 bol otec sťažovateľov zamestnaný podľa § 8 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“). V rámci toho obdobia 12. júla 1996 splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. účinného do 30. apríla 1998. Otec sťažovateľov Sociálnu poisťovňu pred 1. májom 1998 nepožiadaval o výplatu starobného dôchodku ani s prihliadnutím na súbeh jeho výsluhového príspevku (neskôr výsluhového dôchodku) so starobným dôchodkom neprejavil vôľu zvoliť si jeden z nich.

4. Na základe jeho žiadosti z roku 2008 mu Sociálna poisťovňa od 1. januára 2005 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) rozhodnutím zo 14. januára 2008 priznala pomerný starobný dôchodok podľa § 26a zákona č. 100/1988 Zb. vymeraný len za obdobie zamestnania po vylúčení obdobia služby.

5. Otec sťažovateľov požiadal 17. septembra 2013 Sociálnu poisťovňu o prepočítanie výšky starobného dôchodku a jeho priznanie od 12. júla 1996, ktorá bola jej rozhodnutím z 5. novembra 2013 zamietnutá pre nepríslušnosť. Identickú žiadosť o prepočet a priznanie starobného dôchodku otec sťažovateľov adresoval Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia, ktorý ho však listom z 30. apríla 2014 odkázal na Sociálnu poisťovňu, ktorej opätovne zaslal túto žiadosť 25. júna 2014.

6. Sociálna poisťovňa rozhodnutím z 18. augusta 2014 znova žiadosť otca sťažovateľov zamietla s odkazom aj na § 142 ods. 4 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. z dôvodu svojej nepríslušnosti. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 5 Sd 2019/2014 z 22. novembra 2017 zrušil toto rozhodnutie Sociálnej poisťovne a vec jej vrátil na ďalšie konanie s tým, že má žiadosť otca sťažovateľov postúpiť vojenskému úradu, ktorý je v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 142 ods. 4 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. vecne príslušný na rozhodnutie.

7. Otec sťažovateľov 28. novembra 2017 podal vojenskému úradu žiadosť o prepočítanie výsluhového dôchodku, ktorú spojil so žiadosťou o nové prepočítanie starobného dôchodku. Vojenský úrad rozhodnutím č. VÚSZ-65101003672106/2017 z 5. marca 2018 konanie o priznaní starobného dôchodku zastavil podľa § 30 ods. 1 písm. e) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Zotrval na svojom názore, že na konanie nie je príslušný, zároveň však konštatoval, že podľa rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2017 nie je príslušná vo veci rozhodnúť ani Sociálna poisťovňa, a preto jej vec nemohol postúpiť.

8. Na základe odvolania otca sťažovateľov Ministerstvo obrany Slovenskej republiky rozhodnutím zo 4. júna 2018 potvrdilo rozhodnutie vojenského úradu a v jeho odôvodnení uviedlo, že jeho príslušnosť na konanie vo veci starobných dôchodkov podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. bola daná len do 30. apríla 1998, t. j. do nadobudnutia účinnosti zákona č. 114/1998 Z. z., ktorý na sociálne zabezpečenie vojakov vylúčil použitie § 130 až § 145 zákona č. 100/1988 Zb. Zároveň ministerstvo obrany nevyhlásilo príslušnosť vojenského úradu na priznanie starobného dôchodku

podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. za obdobie do 1. mája 1998 v prípade, ak vojak splnil všetky podmienky na jeho priznanie a do 30. apríla 1998 oň aj požiadal.

9. Proti rozhodnutiu ministerstva obrany podal otec sťažovateľov správnu žalobu. Správny súd v Bratislave rozsudkom č. k. BA-7Sa/15/2020-192 z 25. januára 2024 zrušil rozhodnutie ministerstva obrany, ako aj rozhodnutie vojenského úradu. V odôvodnení odkázal na § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 24/2020 (judikát R 1/2020), osobitne na výnimky z príslušnosti Sociálnej poisťovne uvedené v jeho právnej vete 3 pod písm. a) a c). Uzavrel, že medzičasom zomrelý otec sťažovateľov už 12. júla 1996 dovŕšil vek 55 rokov a k tomuto dňu splnil aj podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. Všetky podmienky tohto nároku podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. tak splnil ešte pred 1. júlom 2002, preto bola na konanie o tejto dávke podľa § 116 ods. 2 v spojení s § 142 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. daná právomoc orgánu sociálneho zabezpečenia ministerstva obrany.

10. Ministerstvo obrany podalo proti rozsudku správneho súdu kasačnú sťažnosť, o ktorej najvyšší správny súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že zmenil rozsudok správneho súdu a správnu žalobu zamietol a nepriznal právo na náhradu trov kasačného konania ani konania pred správnym súdom.

11. V odôvodnení rozhodnutia najvyšší správny súd poukázal na to, že podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa na konanie o nároku na tento dôchodok malo postupovať podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, pričom podľa § 142 ods. 4 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. na rozhodnutie o dávkach sociálneho zabezpečenia vojakov bol príslušný Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia. Od 1. mája 1998 nadobudol účinnosť zákon č. 114/1998 Zb., ktorým bolo použitie § 142 zákona č. 100/1988 Zb. vylúčené. Na druhej strane sa však toto ustanovenie vzťahovalo na nároky vojakov z povolania vzniknuté do 30. apríla 1998. V súdnej praxi vznikli výkladové rozdiely v otázke, kto má po 1. máji 1998 rozhodovať o nárokoch na starobné dôchodky vzniknuté do 30. apríla 1998. Tieto výkladové rozdiely boli vyriešené prijatím stanoviska správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 24/2020 (judikát R 1/2020), ktoré vyslovilo v právnej vete 2 záver, podľa ktorého má Sociálna poisťovňa, ústredie od 1. mája 1998 pôsobnosť na vykonanie administratívneho konania o žiadosti vojaka o priznanie starobného dôchodku, ak vojak splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb. a jeho zamestnanie trvalo od vzniku nároku na tento dôchodok ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 114/1998 Z. z. (t. j. 1. mája 1998), prípadne aj po tomto dni a zároveň jasne definoval výnimky z tejto pôsobnosti. V prípade otca sťažovateľov je teda daná pôsobnosť Sociálnej poisťovne na konanie vo veci jeho nároku na starobný dôchodok. Najvyšší správny súd zároveň konštatoval, že podľa § 21 ods. 3 písm. a), resp. od 1. augusta 2021 podľa § 24e ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je stanovisko kolégia pre členov kolégia záväzné, a preto kasačný súd rozhodol v súlade s týmto stanoviskom aj napriek tomu, že právny názor v ňom vyjadrený je opačný ako právny názor v rozsudku správneho súdu.

II. Argumentácia sťažovateľov

12. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú tým, že napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu je poznačený neústavnosťou a nespravodlivosťou. Súdy v obdobnom prípade [REDAKOVANÉ] rozhodli odlišne. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu obsahuje nesprávne a neúplné posúdenie veci, pretože nevychádza z dostatočne zisteného skutkového a právneho stavu veci, tzn. je poznačené nedostatočným odôvodnením. Otcovi sťažovateľov malo byť podľa zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov započítané do obdobia vykonávania práce I. kategórie aj obdobie jeho štúdia na VŠJŽ a nezapočítanie tohto obdobia v rámci dôchodkového zabezpečenia (podľa sťažovateľov ich otec vykonával službu v I. kategórii funkcií spolu 36 rokov a 319 dní, a nie iba 33 rokov, pozn.) spôsobilo, že mu následne bol priznaný nárok na starobný dôchodok v nižšom rozsahu. Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sa v preskúmvanom konaní odmietli zaoberať špeciálnymi vojenskými právnymi predpismi, ktorými malo dôjsť k porušovaniu ľudských práv mladistvých, v dôsledku čoho vznikol otcovi sťažovateľov nižší nárok na jeho dôchodkové zabezpečenie.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Ústavný súd konštatuje, že obsah ústavnej sťažnosti je z hľadiska zákonom požadovaných náležitostí na hranici umožňujúcej ústavnoprávny prieskum. Povinnosťou sťažovateľa je vymedziť ním namietané porušenie ústavných práv dostatočne konkrétne, a to skutkovo aj právne [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde] tak, aby ústavný súd mohol preskúmať dôvody sťažnosti v kontexte ústavnoprávnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia. Ústavný súd nie je oprávnený (a o to menej povinný) sám vytvárať právnu argumentáciu za sťažovateľa, a tým nahrádzať jeho pasivitu. Ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde) a nemôže podrobiť napadnuté rozhodnutie neobmedzenému ústavnoprávnenému prieskumu, ak nie sú sťažnostné dôvody vymedzené dostatočne konkrétne a určito. Iba dostatočná a kvalifikovaná ústavnoprávna polemika sťažovateľa konfrontujúca závery rozhodnutia napadnutého ústavnou sťažnosťou umožňuje ústavnému súdu uplatniť jeho prieskumnú právomoc. Samotné tvrdenie sťažovateľa bez jeho konkretizácie v interakcii s napádaným rozhodnutím, opatrením, prípadne iným zásahom nepostačuje na meritórne konštatovanie o porušení sťažovateľom označených práv a slobôd (I. ÚS 245/2018, IV. ÚS 607/2021).

15. Ústavná sťažnosť je praktický prostriedok sledujúci ochranu základných práv sťažovateľov v konkrétnom prípade. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že posudzovaná ústavná sťažnosť obsahuje len všeobecné právne úvahy a abstraktné formulácie a citácie judikatúry bez dostatočného

jasného a konkrétneho prepojenia (previazanosti) na konkrétne okolnosti prípadu sťažovateľov a na konkrétne závery vyplývajúce z napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu. Chýba v nej argumentačná konfrontácia s konkrétnymi závermi napadnutého rozsudku, resp. rozhodnutí jemu predchádzajúcimi, t. j. vecne previazaná polemika so závermi, na ktorých sú tieto rozhodnutia založené. Tieto nedostatky odôvodňujú odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu absencie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd nad rámec uvedeného záveru poukazuje na to, že v preskúvanom rozsudku sa najvyšší správny súd nezaoberal právnym posúdením merita veci, ale riešil otázku právomoci orgánu štátnej správy, ktorý je vo veci sťažovateľov oprávnený konať. Najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku vyslovil záväzný právny názor, podľa ktorého právomoc prejednať a rozhodnúť o žiadosti otca sťažovateľov patrí Sociálnej poisťovni. Tento svoj právny záver riadne odôvodnil poukazom na príslušné ustanovenia právnych predpisov i záväzné stanovisko, ktorým bol viazaný. Uvedené odôvodnenie možno považovať v rámci námietok sťažovateľov za dostatočné a presvedčivé, nevykazujúce znaky svojvôle alebo arbitrárnosti. Ďalší procesný postup dotknutých orgánov štátnej správy by teda mal smerovať k poskytnutiu materiálnej ochrany sťažovateľmi uplatnených práv v rámci administratívneho konania pred Sociálnou poisťovňou, v ktorom si môžu uplatniť svoje námietky týkajúce sa predmetu konania, resp. nároku otca sťažovateľov.

17. Z týchto dôvodov je daný dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže aktuálne právomoc (primárne) Sociálnej poisťovne predchádza právomoci ústavného súdu, pričom sťažovatelia ani nespochybňujú záver najvyššieho správneho súdu o určení jej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu